

821.161.2
Т 21

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

СОТНЯ СОНЕТІВ

146993

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ
"СЕНТР-СВІТАС"
250026 м. Львів, вул. Козацька, 4
НЕ ДЛЯ ПРОДАЖУ

Наукова бібліотека
Університету
"МОГИЛЯНСЬКА
академія"

Об'єднання Українських Письменників "Слово"

Філадельфія

1984

Торонто

к 126

4.3.

OSTAP TARNAWSKY

A HUNDRED SONNETS

СОТНЯ СОНЕТІВ

Kiev Printers Ltd., 2466 Dundas St. West. Toronto, Ont. M6P 1W9

ЗАСПІВ

Беру до рук перо і лист паперу,
збираю слів потрібних вінегрет
і вже готовий мій надхнений лет
в далеку, поетичну стратосферу.

Так на картині мрійного пленеру
малюю свій надуманий сонет
про ті верхів'я, де ясний намет,
мов спомин-сон про еротичну еру.

Бувають менше поетичні злети
і на екрані мозку будній день —
то ж не пора тоді складати сонети
про любові і запахи вишень:

пусті метафори та епітети —
не сон в сонеті, а реалітети.

ПРИСВЯТА

Об'єкте довгого мого кохання,
чому жалієш, що пройшла весна?
У нас все ж та стара незмінна спальня
та й обстановка в спальні та ж сама.

Не обмануть закону проминання —
у кожного в цім світі ціль одна:
після весни приходить відцвітання,
а потім літо, осінь і зима.

Як згадувати дні весінніх чарів,
то ж треба теж згадати погані дні:
домашніх сварок і родинних чварів,
які були, як в кожного... Чи ж ні?

Хоч змінний світ — незмінне почування
і ти все ж той об'єкт мого кохання.

ДОЗРІЛА ЛЮБОВ

Марті

Дозрівають жита. Соковите колосся
обважніло під соняшним медом. І мак,
що недавно красуном пишався в житах,
похилився зів'ялий. А вітри разносять
пошум стебел і запах хлібів. Довелося
зустрічати жнива на селі. Мов на знак
чародійний дозріла любов моя так,
як доспіли жита, що серпів срібних просять.
Наливається винами чаша небес,
наливається серце хмільним почуванням
і тобі, за якою шукав я з-зарання,
я дарую доспілу любов.

Ти зірвеш
її, наче наповнений золотом колос
з-поміж маків, що квітли червоно довкола.

ВИЗНАННЯ

Ти знаєш, що тебе одну любити можу
в цих днях напруження, тривоги та горінь.
Надходить буря. Ось послухай: огорожу
зірвавши, вже ірже осідланий мій кінь.

Завої чорних хмар настання бур ворожать,
отарами думки женуть у далечінь.
Та серце сонця жде. В пору цю непригожу
кажу сұворості своїй: мене покинь.

Ось родиться любов, росте у серці струнко.
Я жду ласкавих слів, немов дитя дарунку,
а ти в мені знайдеш нахмареність і зло.

Та знаю, прийдеш ти, завіривши омані,
бо вірю, що лиш ти одна несеш на грані
величнім замислом осіяне чоло.

ЗАКЛЯТА НІЧ

Мов п'яний волоцюга серед ночі,
шукаю мрій, шукаю світла зір.
Вантаж зчорнілих мурів тьму толочить
і ніч страшна лютує, наче звір.

Та не злякалось серце молоде.
Ліхтарні — недоспівана соната.
У ніч далеку йду, куди веде
мене любов нестримна та заклята.

І знов спокійно. Світ — це тільки ніч,
великих мрій велика таємниця...
І образ янгола не сходить з віч —
на яві — привидам і в снах він сниться.

Веди, шляхетна пані, в гущу ночі,
де зір отари на сумній толоці.

КВІТКА НА КАМЕНІ

Тебе зустрів я зовсім випадково,
як випадкові радість і життя.
Йдучи в пітьму заулків, без пуття,
узрів я очі — дивні загадково.

І враз у серці почування повінь.
Беззвучно я ішов тобі услід,
мов вистриб птиці, я ловив твій хід
і слів шукав для ніжних поздоровлень.

Ах, радість цієї чарівної стрічі,
мов забрость квітки — там, де міста тінь,
мов мрій порив, коли мене покличе
далекий голос в мрійну далечинь.

Так зовсім випадково я знайшов
поміж камінних брил нову любов.

ДІВЧА З КОПЕНГАГЕНУ

Я зустрів її у Копенгагені,
в прозаїчній такій ситуації:
купувала тонкі комбінації,
на прилавку під муром розкладені.

Потім зграбно пішла променадою,
не згрішивши навіть усмішкою;
заклопотана, певно, і спішно їй
і тому відвернулася з досадою.

А в мені накопичення споминів —
ця моя синьоока білявка,
що в чужині, десь біля прилавка
нагадала той час, що давно минув,
як з'явилося хлопчині-поетику
це дівчатко в рожевім жакетику.

О Ж И Д А Н Н Я

Я даремно ждав тебе, дівчино,
ти сьогодні знову не прийшла.
Знов мене, як вчора, вітер стрінув,
проспівав: нема та не була.

Я шукав у далечі невпинно,
винісши долоню до чола,
образ твій. У серце сміток зринув,
мов осіння прохолодь гнила.

Роки відійшли, а я ще досі
жду на тебе у вечірній час
і живу поривом стоголосим,
що у серці мрійному не згас.

Завтра знов тебе в небес вікні
ждатиму — чи прийдеш ти, чи ні.

НА ПРОХОДІ

Ти любиш сад, і квіти, і весну,
і я також кохаюся в красі;
ти свіжі мрії носиш у душі —
і я також про недсяжне сню.

Ти ждеш весни і я на неї жду:
весна кохання неповторний час.
Ось вже вітає-пригортає нас
весінній вітер в леті, на ходу.

Та все ж, як так увечорі йдемо,
у серці сум лілеєю цвіте.
Закоханий у мрію молоду,
я чую — усміх мій завмер, замовк,
бо ти не та, що мріється. Проте
ти ждеш весни і я на неї жду.

ПРИВИД

Ти сходиш до мене в вечірній годині,
мов музика тиха з незнаних країн,
ясна запашна ти під шумами вин
і квітів, що квітнуть у райській долині.

Стою я без руху, стою у тремтінні,
загорнений ніжно у вечора тінь,
де кроком величнім з небесних святинь
ступаєш униз, мов по зір полонині.

Мовчу, щоб той образ чудний не струсити,
вічми не зову я, щоб привид не зник.
Блаженна хвилина поривів укритих
і серця нестримний, незадушений крик.

Його не убагати в сонету ківші —
це всесвіту гомін та пісня душі.

ГОЛОС

Я завжди чую той незмінний голос,
який іде за мною, мов луна
далеких співів, що їх вже нема,
мов давне поривання охололо,

де хороводи зір знялись у сполох
з безмежного небесного вікна
у безвість всесвіту, без мір, без дна,
щоб у мені заговорити вголос.

В юрбі, де гуркотить базарний крик,
і серед піль, де розквіт дня притих,
його не заглушити вже нікому.

На обрію бездомний вечір сів,
де я стою над пропастю світів,
а голос стиха мовить: йдім додому.

НА ТРАМВАЙНІЙ ЗУПИНЦІ

Ти ішла на трамвайну зупинку,
несучи повну торбу книжок —
за тобою услід крок-у-крок
підбігав я до міста, до Ринку.

Чи пристанеш бодай на хвилинку
й піднесеш з-над очей козирок?
Задзельняк трамвайний дзвінок
і поніс мою мрію-пилінку.

Ось і знову трамвайна зупинка,
знову мрія в очах, мов пилінка,
і видзвонює пізній трамвай —

та не сходяться втомлені кроки,
розділили їх пройдені роки,
а трамвай — тільки дзенькнув: прощай!

НЕФЕРТІТІ

Хто найкраща жінка в цілм світі —
на просторах всіх, у всіх віках?
Гляньте в перший-ліпший альманах
там ім'я знайдете: Нефертіті.

Це не важно, де, в яким столітті
прожила вона, мов райський птах;
час її перемінив у прах —
та краса її живе у міті.

І притрапилось це тільки раз,
що мистець здобув таку нагоду
на великий творчости екстаз:
у красу перемінити вроду.

Врода висохла, немов роса,
вічною лишилася краса.

ЧЕКАННЯ

Когось-чогось чекає-виглядає
і наслухає шерех подошов
звідтіль, де день спокійно відійшов,
де перша зірка вії піднімає.

І сам не відає, чого чекає,
за чим у цей непевний світ прийшов;
глядить у безконечність знов-і-знов
і бачить: день від ночі утікає.

Пливуть світи молочними шляхами,
яким нема початку, ні кінця:
людина, мов загублена вівця,
сама — під ночі чорними дахами.

І все життя — лиш тихе сподівання,
що зустріч буде, прийде на світання.

БІЛА ПАННА

Куди ж ти заблудила, біла панно,
що раз з'явилась в синій далечині,
на фірменті ясности і тіні,
як привид, що турбує безнастанно.

А, може, ти змінилася нежданно,
і ти не та вже біла панна нині:
зчорнила вії, надягнула "міні"
й ведеш себе не так вже бездоганно.

Та я все ще чекаю, виглядаю,
що ти з'явишся знов на неба краю,
як перше, непорочна і ясна...

Хоч, може, шкода, може і не треба
шукать тебе на фірманенті неба,
бо, може, не було тебе й нема.

МРІЯ

Немов метелик, станула на віях,
зальотно усміхнулася: ходи!
... І полетіла ген бо-зна куди
ця ефемерна, неповторна мрія.

Та приговорює тебе надія:
а ти її — неспійману знайди!
Коби лиш відшукать її сліди
ген там на світових периферіях.

Мов за метеликом безжурний хлопець,
перебіжиш за нею все життя
у сподіванні, що ось-ось ухопиш
рукою те, що ціль твого буття.

А що ж — коли оця химерна мрія
покажеться зрадлива, мов повія?

ВІРНІСТЬ

Не затихають балачки про вірність:
про вірність і богам і королям,
ідеям пап, архонтів, даляй-лям,
щоб зберегти життя закономірність.

Не менш важлива і подружня вірність:
збереження подружніх лож без плям,
хоч і гареми встановив Іслям
і кару визначив за непокірність.

То ж слався, вірносте — чесноту чиста,
і будь законом-правом теж і нам,
що будували свій життєвий храм
там, де світів безмежність урочиста.

Під небом вічності, у змін добі
і ти будь вірним — вірним лиш собі.

ПОЦІЛУНОК

Який найкращий із усіх дарунків,
що ним давно чваниться людський рід?
Йому ціни земний не знає світ...
Без сумніву — це просто: поцілунок.

Його не вгорнеш у коштовний клунок
і не пішлеш післанцем до воріт
та й не поставиш у флякон, мов квіт,
чи на заставний стіл, мов почастунок.

І різні поцілунки знають люди:
цілують хрест, цілують владні лапи,
цілують за заплату, наче Юди,
цілують з примусу пантофлі папи.

Та все ж один і незамінний поцілунок —
це той, що п'єш із уст, мов свіжий трунок.

Л И С Т Я

Падає листя з дерев:
довгі дороги покрила
листя опалого сила —
смутку осінній шедевр.

Пуп'янки — розплід світел,
з них мали вирости крила!
Мрію, що безвість відкрила,
знищив життя перемел.

Падає втрачене листя —
рештки поламаних крил,
хмарою світ хтось закрит:
сходить сумне передвістя.

Вийшли у квітні в параді,
падають вниз в листопаді.

ВІЧНЕ

І розходяться із храму вірні,
розсиляючи свічок киптінь;
спів, що б'ється пташкою до стін,
вилітає у світи простірні.

Так ідеш у присмерки вечірні
там, де сонце застеляє тінь,
там під зводом голубих склепінь,
де тополі клоняться покірні.

Перелічуєш, мов чотки, роки,
що летять у чорну хлань без дна:
там, де всесвіти безмірні і глибокі,
твій кінець-початок, мов луна.

І далекими левадами ідеш,
наче музика, що без шляхів, без меж.

РІЗДВЯНИЙ СОНЕТ

Знов зоря на краю неба стане,
як записано пророками до книг.
Та чи справді щастя довгождане
переступить наш низький поріг?

Та чи справді у душі розтане
слово чисте, наче білий сніг,
і підуть думки, немов прочани,
радість зустрічаючи і сміх?

Ні, не видно зор'яного неба
із-за вій, що наче штаби грат,
і радіть не вільно і не треба
у серцях, де сум росте стократ.

Нам ще не сповнилась епопея
сподіванням рідного Мойсея.

ЖИТТЯ

Питаєшся, а що таке життя:
чи це далека, недосяжна мрія —
тендітна, щоб і вітер не розвіяв,
на фірмаменті вічного буття;

чи обрахунок, скільки пар взуття
ти виходив і скільки вдіяв,
і скільки в серці почувань злеліав,
і скільки дум упало в забуття.

Життя перехід поміж двох коробок
із дерева: колиски і труни;
у них увесь твого життя доробок:
весна квітіння й осінь сивини.

Використовуй кожний день життя,
бо їм нема ніколи вороття.

ДУХ І ТІЛО

Говориться, що дух — почин усього,
найвищий вияв всякого буття.

Він на вершинах високо буя —
свобідний, незалежний від нікого.

Не визнаю я твердження такого,
а навіть заперечить хочу я
оце буйання духу без пуття
в просторах обширу понадземного.

Бо дух запертий в мозку, наче в клітці,
і ніколи йому не вийти звідси,
бо людське тіло — дім його й тюрма.
Хоч він зривається у високості,
та лиш тоді, як сильні м'язи й кості:
вмирає тіло — і його нема.

ЖУРБА

Ой, зажурилась-плаче Україна
та за журбою — не відати світу,
не видно ні надії, ні привіту,
де докола лиш одна руїна.

І хоч весна надходить солов'їна
і сонце знов простує до зеніту
та радість сипле на земну орбіту —
то в нас отрутою журба зміїна.

Мов лірники у п'янім отупінні,
співаючи про сміток і журбу,
просиділи ми не одну добу
та все в зажурі тихій, у журинні.

І так пожуримося і поплачем
і за журбою долі не побачим.

НАША ШИХТА

Привели нас, мов на змінну шихту:
тут постій ваш на оцій землі!
Не дали нічого взагалі,
лиш приреченого часу крихту.

Та й навіщо всяке повеління?
Термінова місія у нас:
це відрядження на даний час
і для одного лиш покоління.

То ж який нам писаний проспект:
як звести майбутнє із минулим?
— Вчора ми не відали, не чули,
загубили завтрього проєкт...

Так і виповним наш час будь-чим
і відійдем, як прийшли, з нічим.

ДЕНЬ І НІЧ

Росте з землі у вись високий день,
дістати хоче далі голубині
країни, що привиділась людині,
де сонце розсипає цвіт вишень,
пташки розвішують цяцьки пісень.
та й очі виглядають милостині,
щоб не було кінця оцій гостині,
лиш вічне світло й радість день-у-день.

По тому боці — безконечна ніч,
така велика тиша-глухота —
тривоги й ляку повна темнота,
пробита світлом зір, далеких свіч.

Там не шукати нам ніяких стріч!
І день і ніч — одна й та сама річ.

Ч А С

Найбільший ворог наш — звичайно: час.
Це він над нами, мов поганий месник —
неспійманий візник орбіт небесних,
заповідаючи кінець для нас.

Буває кажемо: на добрий час!
— тоді він і фальшивий, мов облесник,
показує нам осені та весни,
що повертаються, та не для нас.

Так що ж: змайструймо швидкість у ракеті,
щоб перегнати скорий біг часу,
що безконечний в русі коловому.

І зупинім усі світи у леті,
щоб увійти у ніжність і красу,
мов у затишшя висненого дому.

ДІМ

Якщо це нам призначено той дім,
тоді дозвольте вийти з того дому,
бо щастя не знайшли ми в домі тому
і радості не знали в домі тім.

В переконанні живемо твердім,
що кожний вернеться до свого дому...
Йдемо напощаки у невідому,
шукаєм в невідомому наш дім.

Питаємо вітрів на виднокрузі,
розпитуємо і далеких зір:
скажіть нам і порадьте, рідні друзі,
де дім на смак наш і на наш манір?

А зорі стали в оноματοпею:
ваш дім не тут, ваш дім там за зорею.

КРУГЛА СИРОТА

мамі

Ти круглою лишилась сиротою
у темному селі, що без доріг;
ніхто тобі не радив, не поміг,
як в цьому світі бути зі собою.

І мріяла про затишок покою,
про рідний дім, про батьківський поріг,
куди б зайти по трудах на нічліг,
де бог за сиротою з калитою.

Ти прожила у цім безріднім світі
з надією на дім, мов божий храм,
де вся рідня, і рідна хата там,
і батько твій — господар в білій свиті...

Тобі цей світ нерідний невтямки,
бо світ твій там, де відійшли батьки.

Г У Д О К

Десь іздалеку злинув гудок.
Він росте, могутніе, міцніе,
і тоді ти заходиш, надіе,
у найдальніший серця куток.

Пролетів над полями гудок
і згубився, де обрій синіе,
тільки спомин у серці марніе,
як на дереві пізній листок.

Світ затиснутий в обрію коло
і так сумно і тужно довкола
і безвиглядність сіра така,
що у серці надія вмирає
та й ізнову тоді оживає,
як розкотиться голос гудка.

ОСІНЬ

В садах-городах вже дерева тужать,
кидаючи в озер ясний затон
обчімханих гілок чіткий фантом
і сниться їм весна — співуча, дужа.

І по городах тягається стужа,
між деревами ходить тихий сон.
— Чом схоплений в її рвучкий полон
своїх фантомів я не можу здужать?

Чом вдивлений в імлу далеких піль,
поривом розворушений незнаним,
я рад би слухати пісень звідтіль,
де бореться весна із вітром п'яним?

Чому я раптом в далині узрів
суворий обрис соняшних країв?

ВІКНО

Така проста, звичайна річ — вікно,
а скільки змісту в цім короткім слові.
Нові світи, небачені-казкові,
то відчиня, то зачиня воно.

В задушливій кімнаті ми ждемо
на щось, що прийде, наче вітру повів,
чого не висловити в людській мові,
про що замріяли давним-давно.

І вся надія — у малім вікні,
що темну келію зміня в світлицю
і розкриває всім — тобі й мені,
незгаданого світу таємницю.

Та тут же хтось підказує водно:
сама людина — це у світ вікно.

В Т Е Ч А

Мов блудний син, я втік перед тобою,
схиливши голову, спустивши зір,
нездібний погляд піднести до зір,
шукати за дорогою ясною.

Блукаю по заулках, темнотою,
у порожнечі челюстей і дір,
розумній логіці наперекір,
щоб тільки не зустрітися з тобою.

І так ціле життя промандрувати,
зійти з дороги і блукать-блукати,
приреченого шляху не знайти!...

Та знаю, що скінчиться це блукання
і — без дороговказу, без шукання
дійду до тебе — до останньої мети.

СМЕРТЬ

Усім відома ця картина смерти:
костуха — і коса в руці, не квіт —
іде за кожним крок-у-крок услід
та й чигає, щоб горло передерти .

Або більш поетичний образ смерти:
каре́та, а при ній візник стоїть,
запрошує зальотно: увійдіть!
поїдемо туди, де світ відвертий...

Але чи це правдивий образ смерти?
Ні! Смерть — це друг, що на земній дорозі
товаришить людині в подорожі
на цьому світі, де не можна вмерти...

Життя тут — квіт, що впаде в забуття;
лиш смерть — початок вічного буття.

Д В Е Р І

Олександрові Кульчицькому

Закрийте двері, друзі милі-гrecні,
щоб не ввійшов небажаний нам гість
до залі, де знання росте, мов пліснь —
закрийте двері, будемо безпечні!

В закритій залі тихі і статечні
чекаєм на якусь велику вість:
професор з точністю переповість
рядки про істини незаперечні.

У роздумах, за звоями фіранок,
забувши і про сонце і про ранок,
що за вікном сміються нам на злість,
дізнаємось, що знали філософи,
звідкіль нам сподіватись катастрофи
і хто цей за дверми незнаний гість.

АНАТЕМА СМЕРТИ

І де ж ви всі, що тут сиділи разом
за тим столом, де можна скласти вірш?
Ви відійшли і вас немає більш,
пропали там — за вічним перелазом.

Ми вас прощали на далекі прощі,
у вимріяний край, в чудний Едем,
і запевняли, що і ми прийдем
до вас, у той далекий край, у гості.

А ви ніколи не дійшли Едему,
лишились тут, між нами, на землі.
Порожнє місце ваше при столі
нагадує про смерти вічну тему.

Ви залишились тут — ми далі йдем
і далі віримо, що йдем в Едем.

ХРЕСТ

Він ішов по Вія Долороза,
на Голгофу ніс важкий свій хрест,
що стоїть один, немов погроза,
що один — мов вічний маніфест.

А на Вія Аппія — завізно:
не один — а тисяч шість хрестів.
І Спартак там помирав порізно:
у бою, у зброї смерть зустрів.

Два шляхи і ти одна, дорого,
що провадиш до ясних вершин!

Він помер за тисячі — один,
тисячі спартаків — за одного.

Смерті дві — посвята і протест
і той самий символ смерти — хрест.

КІСТЯК І КОРОНА

Кістяк знайшли в розкопі... і корону.
Колись вона була на голові,
а той, кого кістяк тут у рові,
із височини золотого трону

визначував параграфи закону,
порядкував проблеми світові,
поріщував, кому конать в рові
й кому володарем носить корону.

І як змінилось все в хвилині скону:
де сяли очі — тільки ями дві,
порожнява — де мозок в голові,
зогнили і параграфи закону.

В кістяк змінилась визначна персона.
Незмінною лишилась лиш корона.

ТИМЧАСОВІСТЬ

Поклонімося пращурам-предкам
що прибули до цієї землі
і трудилися в добрі, чи у злі,
щоб зробити життя осередком.

І вони тут прийшли випадково.
Яка доля пригнала їх тут,
щоб вкладати свій хист і свій труд,
і навіщо це все і для кого?

У шуканні вигідних поселень
будували оселю і дім,
щоб постійно зажити у нім,
молодіти постійно, як зелень.

А зустріли лишень тимчасовість,
що іде з роду в рід — людська повість.

СНІГ

Із півночі посипав білий сніг,
за ним насунули тверді морози,
скували ланцюгами кості-лози
і вже ніяк не вийти за поріг.

Нащо нам здався той великий біг
і всі оті чудні метаморфози,
коли на radoщах стрибав з нас кожен,
ще заки всі дороги сніг приліг.

Весь світ накрило біле полотно,
над ним вітри лютують, переверти,
розкрила вічність білі крила смерти.
Безвихідно.

Та знаємо одно:
вкриває біло-сніжне покриття
теплінь землі, де родиться життя.

ТЕМНОТА

Бувають різні роди темноти:
вона буває сіра або чорна —
приходить, мов приреченість повторна,
як вечір, що на землю звик прийти,

щоб дивні сни і мрії принести.
І хоч довкола безкінечність чорна,
то ніч тебе ласкавістю огорне
і з нею в ясну мрію вийдеш ти.

Та є одна незмінна темнота —
це темрява безпросвітна ота,
в якій надії-ясности не видно.

Там безконечна глибина німа,
де тільки регіт призвучав східно,
де порожнеча й нічого нема.

ПОЇЗД

Іванові Керницькому

Переїхали вже поїзди,
а ти все ще стоїш на пероні
у думок нерішучих полоні —
і хтось шепче тобі: подожди!

А так хочеться далі іти
до тих станцій у вибраній зоні,
де чийсь усміх і білі долоні,
довгий свист і відроджений ти.

Хто покаже призначений поїзд?
Хто порадить: коли і куди?

Цей перон — тільки пункт, тільки проїзд
на шляхах, що безмежні, бездонні...

Переїхали вже поїзди,
а ти все ще стоїш на пероні.

ТУГА ЗА ДОМОМ

Ідеш туди, куди безкрайність лине,
шукаєш дому, де небесні сфери,
й на землю повертаєш до печери,
щоб захватись від стихій лявіни.

Поставиш дім у затишку долини,
заплянувавши, мов шедевр в пленері,
та все ж вирізуєш і вікна й двері,
щоб вид був на високі верховини.

Милуєшся у схованці затишшя,
загачуєшся в самоті своїй —
щасливий, що сховався від стихій...
Аж знов почуєш голос: ну, залиш це!

І хоч злетиш туди, де вічність лине,
то вернешся до дому-домовини.

Д О Щ

Коли із чорних хмар спадає дощ,
у серці розцвітає радісна погода:
пробуджується бажана нагода
гуляти по асфальті мокрих площ.

Сіріє монотонний день — та що ж:
миліша серцю сльотна непогода...
І, може, людська вже така природа:
дощем-сльотою серця не тривож!

Мов смутку вічного безмежні води,
дощів далеких монотонний стук
на серце падає, немов на брук,
і закликає у далекі ходи.

Ось так у сльотний день, під зливний дощ
ідеш у мандри до незнаних прощ.

П О В О Р О Т

Вже третю ніч комонники на конях.
Копит підкованих гальоп січе
дорогу довгу кам'яним дощем
і дзвонять зорі, мов залізна броня.

Довкола темінь виповзла з бездоння
і муrom стала до плеча-плече.
Та мрії, що їх серце людське тче,
з очей тужливих втому сонну гонять.

І не зникає провідна зоря,
що над просторами, що над віками.
І не стихає пісня, що — мов камінь —
гнітить і стелить леготом поля,

кудою йдуть комонники чотою...
О, рідна земле, ти ось за горою.

Д Е Р Ж А В А

Держава, мов будівля із цеглин,
що випалені у вогні сердець,
оброблений руками сирівець,
здобуваний з невиданих глибин.

Був день, мов прапор голубих вершин,
піднесений над мурами сердець,
і пісня, мов дозрілий сирівець,
офомлений у незнищенний чин.

І здвигнена у бурі революцій
не встоялась будівля молода,
та людський дух, що споює діла,
все тріпотить у незамовклім звуці
і все живе цей нездоланний звук,
мов гасло для живих сердець і рук.

БАТЬКІВЩИНА

Ти кажеш, я невірним птахом злинув
у вирій, де безпека і тепло,
і безвідповідально вибрав зло,
змінивши рідну стріху на чужину.

Ти кажеш, що я кинув батьківщину,
що осквернив я батьківське житло...
А в мене батьківщини не було
і не дала вона притулку сину.

Я приймаком жив у чужім підвалі,
не знавши теплоти безпечних стріх,
аж люди владні і часи нестали
мене прогнали на розкот доріг...

І так в пошукуванні батьківщини
верстаю я дороги ці донині.

МІСТО

Немов коштовне-дороге намисто,
шліфоване майстерством творчих рук,
людського побуту і сучь і сук —
пишається серед просторів місто.

Стоїть воно, мов статуя, врочисто,
піднесене на п'єдесталь, на брук,
де дух життя дуднить, мов серця стук,
— всіх творчих поривань найперший виступ.

Як ці мурашки, трудимось віками,
складаючи ось-тут свій труд, мов скарб, —
коштовний камінь на коштовний камінь —
виносим в небо крик молитв і скарг.

Музей-архів, всіх творів духа збір —
це місто, мов найбільший людський твір.

ТЕТ-А-ТЕТ З МІСТОМ

Під вечір давній краєвид відслониш,
напружений замінишся у слух:
знайомий гамір вулиці і рух
пізнаєш, та й услужливий погонич

перевезе тебе без перепони
туди, де ще співає синій брук,
де, шапку надягнувши аж до вух,
під муром боязко іде Антонич.

І так у цю хвилину урочисту
назад вертаєшся у рідне місто
і йдеш по бруку, де ходив поет:

шукаєш вірші — згублені монети,
забувши на хвилину хто ти, де ти —
із містом незамінним тет-а-тет.

СОНЕТ ПРО ГРАЦ

Прославити сонетом місто Грац —
це невеликий труд, ніяка штука.
Там у пошані знання і наука —
і ось вже є один катрен-абзац.

Не мріяв я про замок, ні палац,
коли до брам його несміло стукав,
а вдоволяла студій запорука
та й у бараці витертий матрац.

Заприязнились ми тоді із Грацом;
він бідний був тоді, такий як я,
і видався мені тоді паяцом:
крізь сльози бавив публіку щодня.

Та все ж ці вбогі роки в біднім Граці
загартували нас до труду-праці.

ВЕЧІРНЯ ВУЛИЦЯ

Вулиця йде в далеч, мов потік,
між дворів камінних берегами,
де пропав, зірвавшись, людський гамір,
мов собака, що з припони втік,

де в кущах непевних страх присів
і тривожить темний закамарок,
звідки вилле хтось помії сварок,
витріпає скатерть дивних снів.

Ти ідеш по вулиці у вечір
під тремтливим світлом ліхтарів
і до темних мурів тулиш плечі,
щоб напасника нараз не стрів.

Вулиця ця йде до темноти,
де померкнуть мрії, сні і ти.

ВИХІД З МІСТА

Нуте з міста, вийдім з міста
на широкі ясні села —
атмосфера там весела,
но і музика троїста.

Нуте гайта, нуте вісьта,
поміж трави, квіти, зела:
крутиться, мов карузеля,
просторінь земна куліста.

Поміж небом і землею
виточим собі алею
до далекої мети.

Будемо іти поволі,
щоб гасати довго в полі,
щоб не скоро там дійти.

ПУСТОТА

Причепурились у шати-ряси
ще й пошиті модно, під фасон,
щоб попасти у манірний тон
упривілейованої кляси

та й і строять різні вихиляси
під один заучений шаблон,
як велить приписаний бон-тон —
просто: пустотливі пустопляси,

що на них ці вишукані строї,
та у них — порожня пустота,
де зродилася пустота та
де пустир порожняви пустої.

Модна сукня й розпашний контуш
закривають порожнечу душ.

СОН

Ходить сон по ночах, мов сновида,
сновигає у країні див:
із далеких засвітніх світів
він приходить в ролі ясновида.

Та бува присниться сон-огида,
що його мерзотник розповів;
він всю ніч проциндрив і пропив,
сам прикинувшись у халамида.

То ж чи варто снам плести сонети,
як не знаєш, що приносить сон,
і в які візьме тебе тенети —
правда він, чи тільки забобон.

Не вгадаєш: дійсність це, чи сон це,
поки ум твій розпромінить сонце.

МІСТ

Будували майстри калинові мости
на той бік, де розсипались зорі,
де вітри завели розговори
про країну, де радісно жити й рости.

Будували майстри перелетні мости
понад ріки прудкі, понад море,
щоб мостити шляхи у простори
для прочан, що задумали йти до мети.

Де ж той майстер-стиліст, що веселковий міст
перекине у вищу орбіту,
як самотній ідеш, міжпланетний турист,
кудинебудь — подальше від світу.

І якому завіриш провіснику,
щоб тобі промостив міст у містику.

РІКА

Спостерігаю, як пливе ріка:
з глибин землі краплина по краплині
промощує свій шлях в скалі і глині
і ярим джерелом на світло витриска.

І хоч така тендітна, та яка
у неї сила; ось росте і в піні
могутніє і сердиться в долині —
до океанів випнута рука.

Усе, що стане їй серед дороги,
трощить-ламає ця ріка-бунтар:
в її могутності життя весь чар —
і завернуть його немає змоги.

Іде землею ця життя ріка,
мов музика, і ніжна і грімка.

БАРАНИ

Якову Гніздовському

Баран не звик ходити одинцем,
бо баранам призначена отара:
їм — щоб безпечною була кошара,
і щоб пастух їх поганяв бичем...

І барана не зрушити кличем,
його не страшить ні грізьба, ні кара:
щоб тільки ковбаса була і чара,
то вік проспить потульним жувачем.

Якщо й народиться баран з рогами,
то збараніє й він між баранами.

Хоч у баранячі повірять роги,
що здібні на бої та перемоги,
то за турботою про повні ясла
знов баранів веде у Переяслав.

РЕКВІЄМ РЕВОЛЮЦІЇ

Революція йде у кашкеті
не приймати святковий парад,
а підносить на стос барикад
заповіти трибунів-поетів.

Революція йде на майдані,
там отаманом — босий чабан...
Ви военний парад-балаган
понесли по Червонім майдані

й понесли революцію в трумні —
в мавзолей, під стійкий конвоір,
та й поетів загнали в Сибір;

на трибуні, в брилях, горді-думні
славословите тій революції,
що самі віддали езекуції.

ПОЛІТИКА

І. Кедриніві

Політика — це шлях на верховіття,
де всіх зусиль найдостойніша ціль,
а для політика — це хліб і сіль
у розквіті досвідчень повноліття.

Політика потрібно у поліття,
коли відлигне довга заметіль —
збігаються надії звідусіль,
щоб нарід витягнути з лихоліття.

Тоді — що варт політик без польоту,
без вміння розв'язать тверді вузли,
що всіх у чорний зашморг заплели,
щоб не могли очунятись достоту.

Трагедія, як в політичний стан
йде не політик, а політикан.

ЗУСТРІЧ З АКРОПОЛЕМ

Вийшов місяць на білий Акрополь
і шукає таємну криницю,
як дістати нектарну водицю
богомольцю, що став мізантропом.

Спить Акрополь під біллю попони —
під вагою віджилих світів
і лиш кублиця чорних котів
прилягли під замовклі колони.

Та внизу, на горі — Агорі —
там життя: хтось і вівка і гейка,
у підвалі, де модна кофейка,
п'ють вино молоді трударі

й гітарують життю серенаду:
п'ють гімн про червону бригаду...

РУКИ

Подай мені голос, подай мені руку,
щоб чуйного серця затримати стук:
у близькості думки, у потиску рук
знаходим життя повсякчас запоруку.

Щоб геть відігнати завітну розлуку,
що сіттям оточує нас, мов павук,
під простої одноманітності звук
ідем у майбутнє з рукою-об-руку.

Мов крилами, будем махати руками,
зніматись у вистриб, в надуману путь...

Та що ж, як роки проминуть за роками —
й ніяких висот не дійти, не здобуть.

Хіба, що задумав іти напрямки —
тоді будь самотній, не дай їм руки.

ОМБУДСМЕН

батькові

Усе життя віддав ти боротьбі
за краще майбуття народу —
цей благородний напис в нагороду
уклали в епітафію тобі

за те, що в тебе, у твоїй журбі —
добробут для людського роду,
своїй рідні й собі на шкоду,
(згадавши ненароком у злобі).

І де ж ті блага і фортуни,
що ти з загірної комуни
чекав, повіривши у кращий лад?

Змінилася стара система,
трибун змінився в омбудсмена
і все громаді послужити рад.

ТУРБОТА ПРОФЕСОРА

Захистив вже дисертацію —
і що далі, і що далі?

На які нові скрижалі
маєш право, маєш рацію?

Кафедру дістав, дотацію —
і що далі, і що далі?

На які це магістралі
повернути орієнтацію?

І що далі? Нема далі!

Будеш в викладовій залі
боронити точність тез —
аж пічне хтось другий теж

і напише дисертацію
та й пічне нову ротацію.

В квартирці напис: 64.
Звичайно: автобус або трамвай.
Який маршрут? Ти краще розпитай,
куди це вибрались ці пасажери
у пошуках спокійної квартири.
А ти? — Ти терпеливо почекай,
їм на прощання помахай: бай-бай!
Хай їдуть геть на всі вітри чотири...
Не підганяй ці шістдесят-чотири.
На схід, чи захід, південь, чи на північ?
Ти радше поступи у дезертири
та дожидай аж прийде вечір-дивнич,
що, може, змінить визначену трасу
та поведе на синекуру ласу.

БРЕХНЯ

Ми споконвіку живемо брехнею
і правдою визначаєм брехню —
зацьковані, у повнім незнанню,
мов бузовіри, ідемо за нею.

Безцеремонно йде брехня землею:
співаємо їй славу і хвалу,
і дари носим не добру — а злу,
що серце точить підступом-змією.

І де ж це дерево добра і правди,
що нам про нього говорив пророк?
Де вибранці, і хто з них віру мав би
до правди ставити сміливий крок?

Все лицемірство — мрії нависні,
як світ творити можна у брехні.

СВІТОТВОРІННЯ

Ну що ж — обрид мені цей підлий світ,
набридли всі крутійства і безправ'я
та й ось на зміну — просто забажав я
створити свій окремий власний світ.

Людина творча — каже давній міт:
тож і зразків далеко не шукав я.
Творець зарозуміле людське пав'я
створив із глини (відклик: ЗАПОВІТ).

То ж і почав я це світотворіння,
поставивши на перше місце плян:
і видалось — творити світ не трудно.

Уживши все знання і вміння,
створив я світ — не снів і Магелян! —
та жити в ньому стало важко й нудно.

ПОКАЗ

Усе в житті построєне на показ,
немов би на якийсь великий “шов”
в повторності незмінних постанов,
що існування — і мета і доказ.

Хто вивчити зумів удатний фокус,
той вже себе на сцені віднайшов,
слідами виходжених підшов
здобудеться на всякий гокус-покус.

Але для кого вся ця показовість
і де той непомильний рецензент,
що захотів би в цей один момент
увічнити таланту вийнятковість?

Усе безглуздя — марнота марнот,
а все здавалось: досягне висот.

У РІЗДВЯНИЙ ВЕЧІР

Святкують ласуни і крамарі,
створивши знов знайому панораму,
де словнені багатством крику-краму
світла вітрин — фальшиві вівтарі.

І з мегафонів десь там угорі
колядкою виспівують реклямү,
закривши блеском золотого хламу
далекий просвіт вічної зорі.

А там — у царстві Ірода все ждуть,
задивлені у безконечність ночі,
завірівши у слово, що пророчить,
зорі-провідниці у ясну путь.

Підем же з ними в цю велику ніч
на прощу, що триває від сторіч.

Х Р А М

Обтесали дубові балки
і високо над самим престолом
підняли покарбований сволок,
щоб дістав до небес напрямки.

Розписали теж іконостас,
де святі та угодники божі
поставали, немов на сторожі,
щоб безпечний був бог їх і спас,

що його, мов жар-птицю спіймали,
коли думкою між інтервали
міжпланетні знялися. І от
заховали його у кивот,

щоб із ним побувать сам-на-сам,
щоб вселенну вселити у храм.

У РОБІТНІ

Стиснули стін тісні квадрати
нестримний гін, нестримну міць,
що різьбить бронзу ярих лиць,
що рук мозолини репаті

напружує при втомній праці.
А гультні молотів важких
вистукують під ритму штих
пісні гартовані, гарячі.

І в'ються м'язи на руках
і гнуться в розмаху сильвети.
В захоплених, ясних очах

раптовий привид: гожість труду,
що в сил напрузі, в думки леті
будує світ, немов споруду.

ДЕРЕВО

Дерево не йде і не відходить,
стоячи приймає відплив змін:
осеней і весен, літ і зим,
що приносять радості й негоди.

І ніхто не кидає колоди
перед ним, не манить синій дим;
вічність проживе життям одним,
не шукавши зміни ні нагоди.

Дерева стоять, а ми в дорозі
до небаченої висоти —
у далекі соняшні світи
пробиваєм шлях в дерев облозі.

... Дерева зрубали на ходу
й викрили кромішню темноту.

УПАДОК ДЕРЕВА — 1

Буря шалена найшла,
силу несе біснувату.
Буде страху нам багато,
віхолить чорна мітла.

Вітер, мов гостра пила,
дерево зрізав на страту.
Дерево впало на хату,
дах розчачнуло дотла.

Двигнули паново дах
(захист від спеки і зливи)
люди-мурашки кмітливі,
щоб не тривожив їх страх.

Як зберегтись нам — незвичним
перед страхом віковичним?

УПАДОК ДЕРЕВА — 2

Це ураган, що з океану
набрив на землю, — і ба-бах!
упало дерево на дах:
кінець столітньому титану,

де захисту знайшли оману
людина, вивірка і птах.
Та й обгорнув великий страх
людину, на ласкавість здану.

Та у страху великі очі.
Людина що ж? — лиш жити хоче.

То ж ділить дерево до мірки,
вирізує крокви й одвірки,

а решту коле на дрова...
І знову радість ожива.

В О Р О Н И

За вікном ворона кряче
крик її розтяв-роздер
ліга теплого пленер —
недоспілих передбачень.

Кряче і за літом плаче:
де подігися тепер?
В полі ворон-мародер
визива життя ледаче.

Та у цьому гайворонні —
в цьому карканні ворон
стоїмо ми безборонні,
крякаємо в унісон.
Так закрякаєм цю осінь
в висліді близьких відносин.

ЗАГОРОЖІ

Леонідові І. Плющеві

Ми будуєм загорожі для безпеки,
щоб захоронити тяглість рідних лож,
щоб спасти надбання довговічних злож,
наче книги на полицях бібліотеки;

щоб не посягати по чуже й далеке,
а гостей-сусідів з-поза загорож
хлібом-сіллю стріти і букетом рож,
приголубити їх від вітрів і спеки.

Для безпеки ми будуємо кордони,
щоб свій дім зготовити для оборони
від пройдисвітів, що йдуть без перепон.

Хай сусід збагачує свої загони;
в рідній хаті своя правда, свій закон:
будьмо приятелями через кордон.

ЕСКАЛЯТОР

Ескалятори їдуть угору,
ескалятори їдуть униз...
Між землею і небом завис,
мов двигун вічний часу-простору,

механічний божок — ескалятор,
що йому підлягає весь рух,
що порушує поступу дух,
людських мрій і думок регулятор.

Поривань наших він навігатор:
обвантажений натовпом мас,
він угору і вниз возить нас —
цей бездушний життя реформатор.

Де той вихід єдиний-один,
що дозволив би йти до вершин?

У ПЕНСІЛЬВАНСЬКОМУ ЛІСІ

Не виходять із вигідних лімузин
там, де вічні зеленню левади,
де химерна "айві" — квітка зради
розцвітає густо, мов полин.

І не висунуть причесаних чуприн
там, де сонця вогняні каскади
розпекли до червіні осадн,
де, мов ніж, ріс індіанський клин.

Загорнутому в подушки авта
(мов невільник життєвих вигод!)
не тобі зріс Пенсільванський ліс.

На гілляці трупом висить завтра,
як тобі — в час техніки і мод —
хтось незнаний кулю в спину вніс.

ОДНОРАЗОВІСТЬ

Тарасові Степановичеві М.

Життя дається нам лиш раз у дарі,
а помирати треба нам щодня:
шануймо неповторність того дня,
що нам приречено у світу шарі.

І жиймо як достойні господарі
на цій землі, де вічна метушня
провадить манівцями навмання
до дійсности, з якою нам не в парі.

Та й чигає підступний Мефістофель
зігнути і зламати нам хребет;
та ж, призабувши золотий клярнет,
Тичина теж поцілував пантофель.

Життя дається нам лиш однократно:
не прогайнуймо, жиймо акуратно.

МІЙ КОЛЬОРИТ

Я йшов між двох стихій — двох кольорів,
шукав, який мені близький і рідний:
червоний, що значив мій шлях похідний
і полум'ям над світом загорів,

чи синій, що у серці голубів —
єдино праведний і відповідний
старої книги запис родовідний,
що в зачарованому колі зрів.

Не довелося в цьому кольориті
знайти мені притулок і привіт —
для мене двері навстіжень відкриті
у світ безколірний — у білий світ.

Живу в реальності цій неповторній,
що блякне-попеліє в колір чорний.

РОДОВІД

Шукаєм свого роду по архівах,
що вже припали порохом століть,
щоб віднайти достойних предків слід,
в історії далеких перспективах.

Шукаєм свого імені у співах,
чи теж у повістях минулих літ,
щоб довести, що ми правдивий плід
по давніх лицарях і чесних дівах.

А де ж потомки тих, що не в реєстрі,
які не досягли тієї честі,
щоб їх записано до давніх книг?

У світі споконвіку простий люд,
і все, що є, це їхній плід і труд
та й родовід наш просто йде від них.

ЗАГУБЛЕНА ЛЮДИНА

Ти не вийдеш з тої самоти,
хоч сходив і ноги й п'яти —
нікому тебе прийняти,
нікому сказати, хто є ти.

Дармо всі таланти і хисти
ніс на людський торг міняти,
дармо списував події-дати,
щоб себе у світі віднайти.

А хотілось дуже небагато:
замість нагороди — лиш завдаток,
лиш чиясь усмішка, лиш привіт.

Надаремне все твоє горіння,
не знайти ціни, ні зрозуміння,
хоч тобі належить цілий світ.

РОВЕСНИКОВІ

Остапові Олесницькому

Як тобі живеться там, Остапе,
в кип'ятку арабського кітла?
Чи не варто вже сказати: "stop it!"
повернуть до рідного житла?

Тут на тебе жде твоя родина,
тут тебе громада очіда,
праця "бейбісітера" у сина,
перевід суспільного труда.

То ж плянуї заслужену відставку,
буде досить праці і зайнять.
Всі чекають на велику ставку,
а вона — це наш "65".

А до того — голова угору,
гордо ставмо нашу непокору.

ТРИДЦЯТЬ

Минає тридцять від тоді, як тридцять
мені відрахував прецизній час:
автобус був для мене, мов Пегаз,
думки виблискували, наче криця.

Та й друзі із вітанням, як годиться,
в автобусі з'явилися нараз,
з букетом бозів, щоб... у добрий час,
із пляшкою, щоб на "щастя" напитися.

Прошло від того часу тридцять літ,
важених літ трудного мандрювання,
коли сповнялись мрії-сподівання,
замнувши в круг тісний увесь мій світ.

Сиджу в затишші і лелію гарну гадку,
щоб вирядив хтось на нову тридцятку.

ПОЄДИНОК

Я кожний день стаю до поєдинку.
І це не поза! Вірте: я не Дант,
не Дон Жуан, і навіть не амант,
щоб із трагедії робить новинку.

Та тільки гляну вранці крізь щілинку —
у мене на порозі секунданта:
мене вітає цей безжурний франт,
запрошує: чи можу на хвилинку?

Щодня мене він кличе на двобій,
знаходить партнера і ціль-причину...
Щодня здається: це кінець! загину!
Та все ж вертаюсь ввечорі живий.

Та все очікую найважчого двобою:
це поєдинку із самим собою.

ПАЛЬТО

Йдеш щодня, надягнувши на плечі
із кишенями довге пальто:
не журіться, повернись під вечір,
як не перестріне Ніхто.

Йдеш щодня і збираєш, мов квіти,
брижі часу до довгих кишень,
щоб додому вчасно поспіти,
заки скінчиться день.

Йдеш щодня... Аж почувеш, що плечі
тягарем придавить пальто
і, мов злодій, той стрічний Ніхто
допоможе стягнути пальто —
важкість років, що впала на плечі,
щоб ти міг увійти у вечір.

ЛІЖКО

Ні! Не довіряй ти ліжку!
Вже давно прорік Вольтер:
майже кожний в ліжку вмер.

Навіть як лежиш у ліжку,
висунь з ліжка праву ніжку.
Як надходитиме смерть,
ти зграбненько круть і верть
і тікай, бо гибель близько.

Ліжко — це не місце мрій,
милих розкошів, надій —
це приваба небезпечна,
хоч практична і конечна.

Уживай його лиш вміру,
смерті не впади в офіру.

СМЕРТЬ ОДИССЕЯ

Евгенові Маланюкові

На захід сонця з костуром прийшовши
і світ вечірній бачивши, спочив.
Під хмарочосом не розгорнеш крил,
у чужині вже не співати довше.

У самоті Нью-Йоркської кімнати
товчється серце, мов у клітці птах,
перо на бюрку гостре в боях
і недописаний паперу клаптик —

і недописаний твій заповіт,
що народився серед бур і битв,
де золото полів і синь бездонна.

Туди вертаєшся з німих чужин.
Там твого слова дожидає син,
там же тебе твоя Земна Мадонна.

У ГОРДИНСЬКИХ

Немов той самий дім із-за мереж фіранок:
галерія картин (малює син-поет)
і фортеп'ян доньки — затишшя тет-а-тет,
коли дискусія вірвалася нежданно

і вчений дискутант сховався за серпанок
далеких споминів, лишивши думки лет —
багатство тих ідей, що не відходять геть,
хоч співрозмовники відходять безнастанно.

Та це — не Львів. Це місто звуть Ньюарком.
І наймолодший син, який за батьком Ярком
тоді лиш повторяв заучені слова,

у колі доньок сів, перегортає в шафі
за ім'ям батьковим реєстр бібліографій
і рад знайти той дух, що вічно ожива.

ВЕСІЛЬНЕ ВІТАННЯ

Маркові

Чого бажати ще у цей момент,
коли з чуттям любови і пошани
прийшли, мов дароносці, весільчани
і в кожного зичливости презент,
і в кожного готовий комплімент,
і похвала словами без догани,
що їх хіба складати у пеани
і зберегти, мов цінний документ.

Щоб тільки в цій навалі подарунків
не загубити той цінніший дар,
що в серці загорів, мов дивний жар,
що шлях освітить з-за життя лаштунків:

Його не купиш, не до набуття,
та тільки з ним пройдеш усе життя.

ВЕСІЛЛЯ

Максимові

Досить парубоцького свавілля,
всіх тих вигадок і витівок —
час прийшов зробіть рішучий крок,
що веде до шлюбу, до весілля.

Враз змінилося усе довкілля:
парубок — не сам-собі панок,
наложивши смирности вінок,
йде до шлюбу, мов на богомілля.

І хоч жаль, що проминули роки
замислів, надій і постанов,
то життя не стануло та знов
закликає на шляхи широкі,

котрі вже верстатимуть удвох
і дует тепер — не монолог.

ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ

Капелюх набакир як-не-як,
чорну паличку в руки і вусик
підчорнити під Чапліна мусить —
на проходку йде Йосип Гірняк.

Почувається наче юнак,
молодиць бистрим поглядом трусить
і моргає лиш усом, мов трусик,
та й заскочить у бар на коньяк.

А тут зовсім змінюється сцена
і на сцені уже "Березіль",
входять друзі здавен-звідусіль
і зове, як колись, Мельпомена.

... Так я з вами, друзя, нотабене —
та Олімпія жде там на мене.

А К Т О Р

Йосипові Гірнякові

Не штука підмальованим актором
нести на сцену вивчені слова —
а штукаю акторові бува
життя пройти несплямлене докором.

Весь світ — театр, де ти стоїш між хором,
що криком реквієм тобі співа,
не маєш тексту, губляться слова,
і заля — мур, що станув чорним бором.

І лиш в тобі — у серця глибині
блистить, мов світич, вибрана ідея,
яка вела тебе крізь темні дні

шляхами, що темніші ніж тюрма,
як ти поніс безсмертний гімн Орфея
тій музі, що незмінна та одна.

ЙОСИПОВІ ГІРНЯКОВІ В АЛЬБОМ

Коли в часи Шекспірові у "Глобі"
з'являвся Ричард Барбедж, весь народ
підносився в екстазі й, насолод
чекаючи, у шуканій шанобі

акторові хвалу співав в оздобі
красивих слів. А Лорд із льож висот,
а навіть сам король, задля чеснот,
партнера бачили в його особі.

В нас не везло театрові ніяк:
і Кропивницький, Курбас, і Гірняк —
це боротьба за височінь театру,

на вівтарі краси святкова дань.
Вітай нам, майстре, що крізь тьму заслань
і злобу дня проніс мистецтва ватру.

ПОЕТИЧНІ ПОРИВАННЯ

Не так легко це бути естетом
у цім місті забрудненім, де
людський натовп кричить і гуде
і заглушує все трафаретом.

І не легко це бути поетом
у цім місті, де темінь бредє,
і лиш клопоть небес де-не-де
поетичним заманює летом.

Всі надійні твої одnodенки
пропадають у вулиць пітьмі —
автобуси, трамваї, підземки,
маски лиць безвиразних німі...

Так достойні твої поривання
потапають у крику мовчання.

ПОЕТ-МИСТЕЦЬ

Святославові Гординському

Поетом бути — це велика річ:
уміти треба вірші укладати
і передбачувати точні дати
для нерозгаданих далеких стріч;

із всесвітами бути віч-на-віч,
відвідувати космосу палати
й уміти в дальніх зорях розпізнати,
куди показує Велика Ніч.

Трудніша роля — це поет-мистець:
він мусить жити у світі барв і ліній
та й у реальності непевній, тлінній

до верховин мистецтва навпростець
щодня виходити по путі змінній,
хоч знає: все зведеться нанівець.

ПОЕТ І СОНЦЕ

Василеві Барці

Співає сонцеві хвалу поет,
бо сонце творить все життя на світі
і сонцем приголублені-сповиті
слова поетові складуть сонет.

Та сонце спалює життя, мов піч,
що все замінює у тлінь і попіл.
І світ, що грає в сонць калейдоскопі,
заміниться у вічну, чорну ніч.

Блукає вічність манівцями ночі...
Де сонце раз зійшло і світ зогріло —
там слово у мовчання спопеліло.

Щоб перебути темну повільно ночі,
засвічуймо світла великих міст
і між планетами будуймо міст.

ВІДХІД

Г. С.

Судилося тобі поїхати в дорогу,
коли у далині зростав гарматній гук.
Прощанням нам були: холодний потиск рук
і погляд, зірваний мов квітка для нікого.

Мережив очі сум, немов вікно павук,
коли твій смілий крок вірвався за порогом,
коли я образ твій записував на спогад
у серці самотнім, мов неповторний звук.

І хоч ідеш туди, куди провадять мрії,
де день сподіваний, здається, голубіє,
де дружні погляди тебе віддавна ждуть,

і хоч ідеш туди, де, може, стрінеш щастя
і радість згублену тобі знайти удасться,
самотній будеш там, як я самотній тут.

ВИХІД НА ПАРНАС

Богданові Нижанківському

Попробував я досягти Парнасу
і над руїнами старинних Дельф
непомітно, мов невидимий ельф,
досісти Аполлонову колясу,

щоб — звільнений від простору і часу —
добитись на найвищий той щабель,
де музи із розмотаних кудель
нитками слів плетуть плати атласу.

Та тихо-мертво в царстві Аполлона.
Закам'янів давно старий Парнас.
Лиш молитесь залишена колона,
оголена від блиску і прикрас.

Не викресать поезії з руїн:
вона лиш там, де серця б'ється дзвін.

ФОРМУВАННЯ СЛОВА

На початку існувало слово —
ще... коли його і не було;
і від слова вже обов'язково
вийшло поетичне ремесло.

Не кидай словами надаремно,
пошануй їх цінностям незгірш:
не впихай їх в мову неформну,
а складай у виплеканий вірш.

Це найкраща дія на дозвіллі
віднайти в мистецтві інтерес —
запопадливо у заготівлі
підібрати в'язанку слівес,
монтувати вірші, мов будівлі,
що злітають вгору до небес.

ПИШУЧИ СОТИЙ СОНЕТ

Построїв я сотню сонетів,
втиснувши думок еліксир
у форми розмірний мундир
в прикрасах римованих сплетів.

Писали їх сотні поетів,
плянуючи точний пунктир,
і вздовж виміряли і вшир
наступність рядків і куплетів.

Прийнявши сонетну цю форму —
незмінну століття-віки,
не став я вводити реформу,
щоб зміст уложити в рядки:

на визрілий вірша скелет
поклав іронічний сонет.

СПИСОК СОНЕТІВ

1. Заспів
2. Присвята
3. Дозріла любов
4. Визнання
5. Заклята ніч
6. Квітка на намені
7. Дівча з Копенгагену
8. Ожидання
9. На проході
10. Привид
11. Голос
12. На трамвайній зупинці
13. Нефертіті
14. Ченання
15. Біла панна
16. Мрія
17. Вірність
18. Поцілунок
19. Листя
20. Вічне
21. Різдвяний сонет
22. Життя
23. Дух і тіло
24. Журба
25. Наша шихта
26. День і ніч
27. Час
28. Дім

29. Кругла сирота
30. Гудок
31. Осінь
32. Вікно
33. Втеча
34. Смерть
35. Двері
36. Анатема смерти
37. Хрест
38. Кістяк і корона
39. Тимчасовість
40. Сніг
41. Темнота
42. Поїзд
43. Туга за домом
44. Дощ
45. Поворот
46. Держава
47. Батьківщина
48. Місто
49. Тет-а-тет з містом
50. Сонет про Грац
51. Вечірня вулиця
52. Вихід з міста
53. Пустота
54. Сон
55. Міст
56. Ріка
57. Барани
58. Реквієм революції
59. Політика
60. Зустріч з Акрополем

61. Руки
62. Омбудсмен
63. Турбота професора
64. 64
65. Брехня
66. Світотворіння
67. Показ
68. У Різдвяний вечір
69. Храм
70. У робітні
71. Дерево
72. Упадок дерева — 1
73. Упадок дерева — 2
74. Ворони
75. Загорожі
76. Ескалятор
77. У Пенсільванському лісі
78. Одноразовість
79. Мій кольорит
80. Родовід
81. Загублена людина
82. Ровесникові
83. Тридцятка
84. Поєдинок
85. Пальто
86. Ліжко
87. Смерть Одіссея
88. У Гординських
89. Весільне вітання
90. Весілля
91. Ювілейна зустріч
92. Актор

93. Йосипові Гірнякові в альбом
94. Поетичні поривання
95. Поет-мистець
96. Поет і сонце
97. Відхід
98. Вихід на Парнас
99. Формування слова
100. Пишучи сотий сонет